

KULTURNÍ ZAŘÍZENÍ MĚSTA ŽDÍREC NAD DOUBRAVOU
TURISTICKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM
Brodská 120, 582 63 Ždírec nad Doubravou
Tel.: 569 694 620, e-mail: ic@zdirec.cz
www.kzm-zdirec.cz, www.turistickypruvodce.cz

5. ZASTAVENÍ CHRÁNĚNÉ STROMY

Sajfertův buk, jehož stáří je cca 230 let, výška 29 m, je pojmenován na památku MUDr. Miloše Sajferta z Havlíčkovy Borové, který byl občanským povoláním chirurg a ve svém volném čase se věnoval ochraně přírody. V okolí jsou další zajímavé stromy a stromovádi.

Klenová alej lemuje cestu, která vede od Starého Ranska k Pobočnému rybníku. Byla vybudována a stromy osázena v roce 1815 jako stinná cesta pro zaměstnance železáren. Alej zůstala jednou z mála dochovaných památek, které připomínají existenci raneckého hutního komplexu. Na trase stezky můžeme vidět i další památné stromy, **dub letní ve Starém Ransku, javor mlč v Krucemburku nebo jilm horský ve Stružinci.**

Za vidění stojí i **Klokočovská lípa** (královská) v obci Klokočov u přehradní nádrže Seč. Lípa měla význam hraniční, orientační a pravděpodobně i kultovní. Její stáří se odhaduje na 1000 let. Obvod kmene je 890 cm, výška 20 m. Podle pověsti se u ní zastavil král Václav IV. **Štikovská lípa** se nachází v obci Štikov asi 6 km vzdálenou čarou na severovýchod od Chotěboře v nadmořské výšce 605 m nad opukovým lomem. Z okraje lomu je nádherný výhled na Železné hory. Lípa má obvod zhruba 740 cm a výšku 20 m. Stáří se odhaduje na 600 let.

V cestě pokračujeme stále po modré turistické značce. V tomto úseku je již stoupání mírnější. Zde dosáhneme i nejvyššího bodu naučné stezky, zhruba 660 m n. m. Pak prudce klesáme až ke křižovatce s další lesní silničkou. Zde se dáme doprava a dojdeme k dalšímu zastavení.

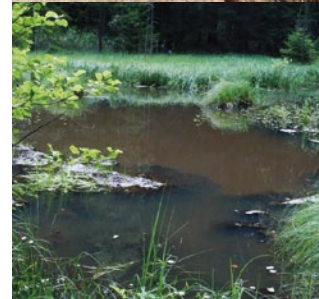
6. ZASTAVENÍ LESNÍ DRUŽSTVO OBCÍ PŘIBYSLAV

Lesní družstvo obcí se sídlem v Přibyslavi je největším lesním družstvem v České republice a patří i mezi lesní družstva nejstarší. V době svého vzniku na sklonku roku 1930 byla celosvětová hospodářská krize, majetek byl zasažen polomem a i přesto dokázali naši předchůdci družstvo udržet a rozvinout. Lesní družstvo se dokázalo i přes značné škody přenést přes válečná léta, ale nedokázalo odolat náporu komunistické zvlá. Majetek družstva byl v roce 1959 zestátněn a idea lesního družstevnictví byla na dlouhých 36 let pohřbena hluboko do archívů.

Po roce 1989 se nemalým úsilím několika nadšených lesníků a politiků podařilo v roce 1995 lesní družstva obnovit. Majetek byl vrácen bez nároku na srovnatelná plnění jako u jiných majetků. Budovy a cesty požadovaly investice a opravy. Lesní družstvo obcí obstálo a dnes je rovnocenným partnerem, sebevědomým podnikatelským subjektem, který dokazuje, že myšlenka družstevnictví neztratila nic na svém původním obsahu. Lesní družstvo obcí je opět úspěšným, solidním a důvěryhodným obchodním partnerem, významným zaměstnavatelem a zejména rozumným správcem obrovského bohatství, které tvoří 5850 ha pozemků. Výnosy, které plynou vlastníkům jako nájemné, dosáhly za deset let od obnovení lesního družstva více než 143 mil. Kč a velmi významně ovlivnily rozvoj podílnických obcí.

K zastavení číslo 7 půjdeme nejprve po červené turistické značce k „Borovským“ Ranským jezírkům. Maloplošné chráněné území Ranská jezírka bylo vyhlášeno v roce 1990 na ploše 27,21 ha. Chráněné území, kde byla od středověku těžena (převážně povrchově) železná ruda. Pozůstatkem po těžbě ukončené v 19. století jsou četná, různě velká jezírka a také staré odvaly hlušiny. Soustava jezírek je ponechávána bez zásahu, včetně kulis okolního starého porostu. Od jezírek pokračujeme stále po červené turistické značce po silničce a dále pak doprava směrem k Ranskému rybníku.

7. ZASTAVENÍ STARÉ RANSKO - DĚJINY ZPRACOVÁNÍ RUD

První písemná zmínka o železářském hamru v Ransku je z r. 1393. Až do poloviny 17. století tu pracovali hamerníci. V této době pracovaly také hutě v blízkém Sobiňově a v obci Železné Horky (Havlíčková Borová). Kníže Ferdinand Dietrichstein nechal postavit v letech 1667-1677 vysokou pec. Vyrábělo se zde zejména střelivo. Pro nedostatek paliva byly ranské hutě v roce 1756 uzavřeny. K obnovení hutnické a metalurgické činnosti na katastru Starého Ranska došlo až počátkem 19. století. Roku 1811 se započalo s výstavbou vysoké pece. Železářny přinesly velkou stavební činnost, v letech 1811-1847 byly postupně v Ransku vybudovány: vysoká pec, kušní výheň a nová kovárna, kupolová pec (kuplovna), soustružnické dílny tzv. Bohrwerk a druhá a třetí vysoká pec. Od roku 1823 pracovaly hutě v nedaleké Polničce, v roce 1838 byly obě železářny sloučeny v jeden podnik úspěšně řízený baronem Leykamem z Vídně. V roce 1839 byla v Polničce zprovozněna válcovna. V době největšího rozkvětu v letech 1850-1855 pracovalo zde až 1500 zaměstnanců a ročně bylo přetaveno až 5000 tun železné rudy. Podnik v Polničce postupně zanikl a od roku 1875 zbyla na Ransku v provozu pouze kuplovna, pro kterou se již surové železo nakupovalo. V roce 1886 byly železářny uzavřeny. V letech 1872-1873 otevřel pan Janáček malou dílnu a začal vyrábět zprvu kovové mlýnky, později kalolisy a cukrovarnické zařízení. Vlastní slévárnu měl nejprve v budově lihovaru v Krucemburku, od roku 1908 byl celý podnik v Ransku. Po privatizaci roku 1992 získala továrna firma BEHO spol. s r.o., zabývající se strojírenskou výrobou.

Po červené značce dojdeme k rybníku Řeka, kde je možnost koupání a od jara do podzimu je zde v provozu i restaurace. Dále po asfaltové silničce (stále po červené) do Krucemburku na náměstí k poslednímu osmému zastavení.

8. ZASTAVENÍ KRUCEMBURK

Městys Krucemburk má dvě místní části – Staré Ransko a Hlubokou. Nejstarší dochovaná písemná zmínka o obci pochází z roku 1241. Od roku 1385 je Krucemburk doložen jako městečko (dnes městys). S okolím, jehož nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 540 až 675 m, má v každém ročním období co nabídnout. Vedle neposkvrněné přírody a skutečně zdravého ovzduší jsou to hluboké lesy, rekreační rybník zvaný Řeka a k němu přiléhající kemp a rekreační středisko Štíří důl. Krucemburk je výborným místem pro cyklo i pěší výlety jak do Žďárských vrchů, tak i do Železných hor.

te zde i hrob Mistra Jana Zrzavého na katolickém hřbitově nad náměstím. Informace o jeho životě a díle vám nabídne Pamětní síň Jana Zrzavého v budově obecního úřadu.

Zpět k informačnímu centru ve Žďirci nad Doubravou dojdete nejprve po ulici Mikuláše Štřely na konec městyse a pak pokračujete po cyklostezce, která vede souběžně se silnicí.

ŽDÍREC NAD DOUBRAVOU

NAUČNÁ STEZKA RANSKÉ POLESÍ

Délka trasy: 18,7 km, stoupání celkem: 197 m

